

جوزف کمبل

زندگی در سایه اساطیر

ترجمه هادی شاهی

انتشارات دوستان

سرشناسه : کمبل، جوزف، ۱۹۰۴-۱۹۸۷ م. Campbel, Joseph
 عنوان و نام پدیدآور : زندگی در سایه اساطیر / جوزف کمبل؛ ترجمه هادی شاهی.
 مشخصات نشر : تهران: دوستان، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۳۱۲ ص.
 شابک : 978-964-6207-81-3
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 یادداشت : عنوان اصلی: Myths to live by.
 موضوع : اسطوره‌شناسی
 موضوع : Mythology
 شناسه افزوده : شاهی، هادی، ۱۳۶۲ - ، مترجم
 رده‌بندی کنگر : ۱۳۹۵ ر ۸ ک / ۳۱۵ BL
 رده‌بندی دیویی : ۳۹۷ / ۴۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۳۲۱

انتشارات دوستان خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، پلاک ۳۳، تلفن: ۹۲۹۶۲

جوزف کمبل
 زندگی در سایه اساطیر
 ترجمه هادی شاهی
 حروفچینی: شبستری
 چاپ: گلشن سبز
 چاپ اول: ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه
 حق چاپ محفوظ است.

سایت: www.doostaan.ir
 پست الکترونیکی: doostanpub@yahoo.com
 فروش اینترنتی: www.bahanbook.ir

فهرست

۷	مقدمه
۹	سخنی از - سون - فرچایلد
۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	فصل یک: تأثیر علم بر اسطوره
۳۱	فصل دو: پیدایش انسان
۵۳	فصل سه: اهمیت آیین‌ها
۷۳	فصل چهار: جدایی شرق و غرب
۹۷	فصل پنج: تقابل شرق و غرب در دین
۱۲۳	فصل شش: الهام هنر شرقی
۱۴۷	فصل هفت: دین
۱۷۱	فصل هشت: اسطوره‌شناسی عشق
۱۹۳	فصل نه: اساطیر جنگ و صلح
۲۲۹	فصل ده: اسکیزوفرنی - سفری به درون
۲۶۵	فصل یازده: ماه گردی - سفری به بیرون
۲۸۵	فصل دوازده: سخن آخر: افقی وجود ندارد
۳۰۵	منابع

مقدمه

زندگی در سایه اساطیر مجموعه مقالاتی از اسطوره‌شناس مشهور آمریکایی، جوزف کمبل است که در اصل به صورت سخنرانی در گردهمایی بنیاد کوپر بین سال‌های ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۱ ارائه شد. قدرت ژرف اسطوره در زندگی درونی و معنوی انسان‌ها را تمام دوران‌ها، درونمایه اصلی این مقالات به شمار می‌رود. جوزف کمبل اسطوره‌شناس، نه‌سنده و سخنران آمریکایی است که بیشتر به‌خاطر مطالعه تطبیقی اسطوره و بین‌شناخته می‌شود. وی تحت تأثیر نویسندگان، هنرمندان، و فلاسفه زیادی بوده که از میان آنان می‌توان به جیمز جویس، توماس مان، و پابلو پیکاسو اشاره کرد. آثار آردوینو، هوبنهاور و فردریش نیچه نیز تأثیر عمیقی بر اندیشه کمبل داشت.

مفهوم «اسطوره واحد» کمبل، کل روایات اسطوره‌ای را یک داستان واحد بزرگ در نظر می‌گیرد. طبق این نظریه، صرف‌نظر از زمان پیدایش، الگوی مشخصی در لایه زیرین عناصر روایی بیشتر اساطیر در همه جا وجود دارد. الگوی اصلی که کمبل بر آن تأکید دارد، «سفر قهرمان» است که به بار در کتاب «قهرمانی با هزاران چهره» مطرح شد. کمبل به وحدت روانی بشریت و نمود شاعرانه آن از طریق اسطوره‌ها اعتقاد داشت، به همین دلیل، مفهوم «اسطوره واحد» را مطرح کرد تا نشان دهد کل نژاد بشری در طول دوران برای ساخت دنیایی متعالی کوشش کرده‌اند و این بدین معناست که در لایه زیرین دنیای پدیده‌ها، منبعی لایتنامی وجود دارد که همیشه انرژی‌های خود را به این دنیای محصور در زمان، رنج و در نهایت مرگ، ساطع می‌کند. بنابراین برای تحقق چنین امر مهمی، باید با زبانی فراتر از آنچه که به صورت استعاره در اسطوره‌ها نمود

دارد، سخن گفت. این استعارات تا آنجا پیش می‌روند تا به عالمی متعالی اشاره داشته باشند. «سفر قهرمان» داستان مرد یا زنی است که مخاطراتی را متحمل می‌شود، به سرچشمه‌ای ابدی دست می‌یابد، و سعادت را به سرزمین خود به ارمغان می‌آورد. به‌طور خلاصه، می‌توان گفت کار عظیمی که کمبل در طول زندگی پربارش انجام داد، نشان دادن این رموز بشری به خود بشر بوده است.

زبان کمبل، در این مجموعه، گهگاهی سخت به‌نظر می‌رسد که با اشارات و کنایات سختی آن را شیرین می‌کند و خواننده را به دنبال غایت مطلوب به سمت خود می‌کشد. در ترجمه این کتاب، حتی المقدور، مترجم بر آن بوده از واژگان مصطلح زبان فارسی در برگردان بعضی واژگان فنی استفاده شود. در شرایط نادری، بعضی واژگان عیناً از زبان مبدأ آورده شده‌اند که یا آن واژگان به همان صورت در فارسی مصطلح شده و کاربرد دارند یا اینکه بنده حقیر، در ساختار آن متن جایز دیده که عیناً آن واژگان آورده شود که البته اگر نیاز به توضیح داشته در پاورقی یا در خود متن به قدر کمالات آمده است. مفاهیمی که کمبل در مورد ادیان در این کتاب آورده حاصل تفکرات شخصی و مطالعات اسطوره‌شناختی او در این حوزه است گرچه نمی‌کوشد مذهبیم دینی را رد کند، اما برخی اندیشه‌ها و رویکردهای وی نادرست بوده و با نقدهای خاص مواجه است. مواردی چون: تفسیر خاص از شیطان، عشق، خیر و شر، تبیین باره‌ی ماورا طبیعی از مسیر بیماری اسکیزوفرنی، تأیید نظریه احساس بیکرانگی، ترس و تطبیق آنها بر تجربه‌های عرفانی نیز انکار معجزه و نقش دعا در شفای بیماران، انکار منجی، انکار ضرورت دین، انکار بهشت و دوزخ، ماورایی. و همچنین تزیین زندگی در سایه حکومت سکولار و تشبیه قهرمانان دین در دوران معاصر به فضانوردان. جا دارد که از خانم مینا غرویان که ویرایش این ترجمه را بر عهده داشته‌اند تشکر ویژه‌ای داشته باشم. بسیار خرسندم که فرصتی یافتم که با دنیای زیبای جوزف کمبل آشنا شوم و امیدوارم که این کتاب رهیافتی باشد برای کسانی که به مفاهیم اسطوره‌ای علاقه‌مندند یا تحقیقی در این مورد انجام می‌دهند.

سخنی از جانسون ای. فرچایلد^۱

نبرخ، کوپر^۲ در مقام یک سیاستمدار، کارآفرین پول‌ساز و مخترع آزاداندیش و رادیکال، اولین لرفدار واقعی حقوق زنان در نیویورک، در کنار دیگر کارهای بزرگ، تأسیس بنیاد کوپر در جهت پیشرفت علم و هنر بود. کوپر از اینکه نتوانسته بود تحصیل کند و اینکه تحصیل در آن زمان مختص ثروتمندان و فقط مردان بود، رنج می‌برد. احتمالاً وی تحت تأثیر جنبش شاتا‌کوا^۳ و فعالیت‌های برخی از خیرین، این دیدگاه تبعیض آمیز را تغییر داد.

اقدام او، احداث انجمن آموزش بزرگسالان بود که به عبارتی اولین مدرسه عالی آموزش بزرگسالان محسوب می‌شود.

از روز سخنرانی آبراهام لینکلن تا به امروز، بیش از پنج هزار سخنران و هنرمند در آن تالار بزرگ^۴ سخنرانی کرده‌اند و نظارت‌شان را میلیون‌ها نفر شنیده‌اند که می‌توان گفت به‌طور میانگین بیش از هزار نفر در هر سه شب هفته بوده است.

1. Johnson E. Fairchild 2. Peter Cooper (1791-1883)

۳. The Chautauqua Movement: جنبش آموزش بزرگسالان در آمریکا که در اواخر قرن نوزده و اوایل قرن بیست بسیار مشهور شد. اسم جنبش شاتا‌کوا از اسم دریاچه‌ای به همین نام گرفته شده که گردهمایی‌ها در آن‌جا برگزار می‌شد. -م.

۴. The Great Hall: که توسط کوپر در سال ۱۸۵۹ تأسیس شد. -م.

این روزها با تشویق سیمور سیگل^۱ و کمک‌های برنارد باک^۲ تعداد سخنرانی‌ها به سبب پخش رادیویی در شهر نیویورک به صدها تا هزاران ارائه فراتر رفته است. پخش سخنرانی‌ها از رادیو، طولانی‌ترین مجموعه در تاریخ اتحادیه کوپر بوده و عمدتاً در مورد اعتبار اتحادیه کوپر این واقعیت وجود دارد که مدیری که برنامه‌های سخنرانی‌ها را برای انجمن تدارک می‌بیند کاملاً در یادای گذشته و نگاه به آینده مختار و روشنفکرانه عمل می‌کند، بدون اینکه یادکرپر در کار او، دخالت یا دخل و تصرفی انجام دهد. یکی از اصول اخلاقی من در طول این سیست و دو سال در بنیاد کوپر این بوده که از میان هزاران نفری که آنها را برای سخنرانی یا اجرا دعوت کرده‌ام تا در صحن حاضر شوند، دعوت از دوست خویم آقای جوزف کمبل بوده، البته من لفظ دوست را در مورد تک‌تک افراد انجمن، چه در خارج و چه در داخل، به کار می‌برم. همیشه سخت‌ترین کار انتخاب سخنران بوده است؛ ولی در مورد جوزف کمبل، نویسنده کتاب پیش از من می‌توان گفت که او الگوی سخنوری و عقلانیت مورد نظر برای انجمن بوده است. وی هرگز در سخنرانی‌هایش از یادداشت استفاده نمی‌کند، سخنرانی‌هایش روان و شمرده است و باهوش است؛ گذشته از اینها، نظراتش را طوری بیان می‌کند که گذشته را به آینده و شرق را به غرب وصل می‌کند. وی تا به حال در انجمن، سخنرانی‌های متعددی داشته که همیشه باعث مسرت و مباهات انجمن بوده است. کارش رو، که از سخنرانی‌های ارائه شده به وجود آمده است، ماحصل یک عمر تلاش و تفحص و بهترین اصول علمی انجمن اتحادیه کوپر است. از این که سه سال در این کتاب عظیم دارم به خود افتخار می‌کنم.

جانسون ای. فرچایلد

نیویورک

۱۵ اکتبر ۱۹۷۱

پیش‌گفتار

از حدود بیست و پنج سخنرانی که دربارهٔ اسطوره‌شناسی در تالار بزرگ انجمن بنیاد خوپر در شهر نیویورک بین سال‌های ۱۹۵۸ تا ۱۹۷۱ ارائه کرده‌ام به همت دکتر جانسون ای. فرچایلد، رئیس انجمن به صورت کتابی در دوازده بخش مرتب کرده‌ام به بخش چهارم از ترکیب دو سخنرانی در طول یک سال به وجود آمده است. عناوین و سبب‌های این کتاب را مدیون ذهن توانمند ایشان هستم که با ذکاوت، معرفت و نذبه حاصل از آن انجمن پربار را طی بیست و پنج سال به بهترین شکل مدیریت کرده است. لذت وافر من در سخنرانی در این انجمن از فضای قدیمی، باشکوه و ساده تالار بزرگ انجمن ناشی می‌شود؛ زیرا آبراهام لینکلن نیز در همان سکویی که من استفاده می‌کنم، سخنرانی کرده است (حس عجیبی است، انگار که در مسیر بزرگ تاریخ سفر می‌کنم). آمریکا شرکت کرده‌ای؛ در عین حال، این لذت همان لحظه، از حالت و رفتار نسبت کنندگان هشیار و گشاده‌رو حاصل می‌شود که این رفتار حاصل تبحر و مدیریت دکتر فرچایلد است که مجموعه سخنرانی‌ها و مباحث آزادی را ترتیب می‌دهد. مردم مردم آن را محیطی دوستانه دیده و جذب آن شده‌اند. به هنگام جلسه پرسش و پاسخ که معمولاً بعد از هر سخنرانی برگزار می‌شود، دکتر جانسون تالار را ردیف به ردیف بالا و پایین می‌گشت تا میکروفن را به شرکت کنندگانی که می‌خواستند نظری، سؤالی یا سخنانی ایراد کنند، برساند، که چنین کاری گفت و گوی دو طرفهٔ جالب و شیرینی را در مورد موضوعاتی که برای دو طرف مهم بود ایجاد می‌کرد. این کار

بیش از هر تجربه‌ای در زندگی‌ام، حائز اهمیت بوده و هم‌چون ستاره‌ای می‌درخشد. امیدوارم در ساختار زبان رسمی این کتاب، تازگی و شوقی را که در سخنرانی‌هایم داشته‌ام حفظ کرده باشم.

بسیار خرسندم که دکتر فرچایلد معرفی این کتاب را قبول کردند؛ آن‌چنانکه تمامی سخنرانی‌های انجمن را تا به حال معرفی کرده‌اند و آخرین معرفی ایشان شبانگاه اول مارس ۱۹۷۱ درست قبل از بازنشستگی از کار طولانی‌شان، هم در مقام رئیس انجمن و هم رئیس گروه آموزش بزرگسالان بنیاد کوپر بود. این مجموعه نشان مناسبی از پیشنهادات به موقع و مناسب برای موضوعات و عناوین اسطیری کتاب (مثل خدایان گاومیش، کوئتزالکوآتل‌ها،^۱ بواها و شاه پریان) باعث شد. و طرفه و ویژه‌ای بین این اساطیر و صدها نفر از حضاری که سالیان سال در جلسات شرکت می‌کردند شکل بگیرد که الهام‌بخش این مباحث بودند. لذا از تمام آن اعضا و همچنین بانی و رئیس این انجمن به پاس خدمات‌شان، تشکر و قدر دان می‌کنم. همچنین از متخصصان و کارمندان ایستگاه رادیویی WNYC به‌خاطر صبر و نواورهایی که حاصل آن این مجموعه است کمال تشکر را دارم؛ تشکر ویژه از ختام مارسیا شِرمَن^۲ به‌خاطر تایپ درست و دقیق بسیاری از پیش‌نویس‌ها که آنها تایپ این مجموعه بلکه تایپ تمامی سخنرانی‌های ایرادشده در جاهای دیگر را برعهده گرفتند و همچنین از همسر من جین ارْدمن^۳ به سبب پیشنهادش مبنی بر اینکه این سخنرانی‌ها تبدیل به کتاب شود و نیز نقد و پیشنهاداتی که در روند بهبود آن می‌داد، تشکر می‌کنم.

حیرت کمیل

نیویورک

۴ ژوئیه ۱۹۷۱

۱. Quetzalcoatl، خدای بومیان آمریکای مرکزی به معنای مار پردار - م.

2. Marcia Sherman

3. Jean Erdman